

USTAWA O PRAWACH CZŁOWIEKA W STANIE ILLINOIS: ZAKRES I EGZEKWOWANIE PRZEPISÓW

KIEDY MAMY DO CZYNIEŃ Z DYSKRYMINACJĄ?

Istnieją trzy ogólne kategorie dyskryminacji:

Odmienne traktowanie: sytuacja ta ma miejsce, gdy dana osoba jest traktowana mniej przychylnie niż inne osoby z powodu jej przynależności do klasy objętej ochroną.

Niekorzystny wpływ: w sytuacjach, gdy zasady polityki lub powszechnie stosowane praktyki, które z założenia powinny być neutralne, funkcjonują w sposób wpływający niekorzystnie na członków klasy objętej ochroną.

Wrogie środowisko: zwykle nie jest to pojedyncze działanie dyskryminacyjne, ale raczej schemat zachowań, które stanowią nadużycie i wiążą się z istnieniem chronionej grupy osób. Często nazywane jest nękaniami. Aby działanie było niezgodne z przepisami ustawy o prawach człowieka stanu Illinois (Illinois Human Rights Act; dalej „Ustawa”), musi być poważne lub częste do tego stopnia, że środowisko staje się szkodliwe, oraz być zarówno subiektywnie jak i obiektywnie uciążliwe.

Ponadto, podejmowanie działań odwetowych wobec osoby, która sprzeciwiła się naruszeniu przepisów niniejszej ustawy, wnosząc pozew do Komisji lub dochodząc swoich praw na mocy tej ustawy, jest niezgodne z prawem.

JAKI ZAKRES DZIAŁAŃ OBEJMUJE USTAWA?

Ustawa zakazuje dyskryminacji w zakresie zatrudnienia, zawierania transakcji na rynku nieruchomości, edukacji, zakwaterowania publicznego i uzyskania kredytu finansowego.

JAKIE OBSZARY DZIAŁAŃ SĄ OBJĘTE USTAWĄ?

Ustawa zabrania dyskryminacji ze względu na wiek (40+), pochodzenie etniczne, zapis w kartotece aresztowanych, status obywatelski, kolor skóry, zapis w kartotece skazanych, niepełnosprawność (fizyczną i psychiczną), status rodzinny (w kwestiach związanych z obrotem nieruchomościami), tożsamość płciową, stan cywilny, stosunek do służby wojskowej, pochodzenie narodowe, nakazy ochrony, ciążę, rasę, religię, środki odwetowe, płeć, molestowanie seksualne, orientację seksualną i niekorzystne zwolnienie ze służby wojskowej.

CZY POTRZEBUJĘ PEŁNOMOCNIKA?

Na wszystkich etapach postępowania przed Komisją mają Państwo prawo do bycia reprezentowanym przez pełnomocnika. Powód lub strona pozwana nie ma obowiązku posiadania pełnomocnika. Niemniej jednak prawo nakłada na Komisję obowiązek stosowania tych samych zasad postępowania dowodowego, które są stosowane przez sądy państwowe. Każda osoba, która nie zna zasad postępowania dowodowego, w zakresie praw obywatelskich w stanie Illinois, lub która nie zna procedury cywilnej, byłaby w gorszej sytuacji, gdyby strona przeciwna była reprezentowana przez pełnomocnika.

Pozwany, który ma status firmy, musi być reprezentowany przez licencjonowanego adwokata.

CZY KOMISJA WYZNACZY DLA MNIE PEŁNOMOCNIKA, JEŚLI NIE STAĆ MNIE NA ADWOKATA?

Nie, komisja nie wyznacza pełnomocników do reprezentowania stron sporu, które przed nią występują. W ramach świadczonych usług, pracownicy Komisji prowadzą wykaz organizacji usług prawnych dla osób występujących przed Komisją, które mają na celu zapewnienie bezpłatnej lub nisko kosztowej pomocy prawnej osobom o niewielkich dochodach. Komisja nie promuje zatem żadnej organizacji świadczącej usługi prawne.

CZYM JEST WYMIANA INFORMACJI PRZED ROZPRAWĄ?

Wymiana informacji przed procesem składa się ze zbioru procedur, dzięki którym strony sporu mogą poznać fakty, które druga strona uważa za potwierdzające jej stanowisko i dzięki temu lepiej przygotować się do rozprawy. Głównym celem tych działań jest uniknięcie zaskoczenia stron podczas rozprawy, co byłoby niesprawiedliwe. Procedura Komisji zezwala na przeprowadzenie tego procesu poprzez przekazywanie pisemnych zeznań, żądań udostępnienia dokumentów oraz pisemnych wezwań do przyznania się doręczonych drugiej stronie, na które ma ona obowiązek odpowiedzieć pod przysięgą w ciągu 28 dni od daty doręczenia. Komisja zezwala również na przeprowadzenie wymiany informacji poprzez ustne zeznania, ale taka forma jest możliwa tylko z ważnego powodu i musi na nią wyrazić zgodę sędzieja Sądu Administracyjnego. W praktyce sędziowie rzadko wyrażają na to zgodę. Procedura odbywa się w okresie pomiędzy złożeniem odpowiedzi na pozew a wydaniem decyzji o ustaleniu daty rozprawy. Zasadniczo sędzija Sądu Administracyjnego ustala harmonogram wymiany informacji krótko po tym, jak strona złoży odpowiedź na pozew.

CZY KOMISJA MOŻE PODJĄĆ DECYZJĘ BEZ ROZPRAWY?

Tak. Z przyczyn faktycznych lub prawnych pozew może zostać oddalony lub może zostać wydany wyrok w trybie przyspieszonym. Każda ze stron może wnieść o oddalenie pozwu lub wydanie wyroku w trybie przyspieszonym na swoją korzyść. Jeśli po zapoznaniu się z dokumentami i wysłuchaniu wyjaśnień każdej ze stron sędzija Sądu Administracyjnego uzna, że przesłuchiwanie świadków i przeprowadzanie dodatkowych dowodów nie jest konieczne oraz że uzasadnione jest wydanie decyzji na korzyść strony, która złożyła wniosek, wydaje wyrok oddalający powództwo lub określone zarzuty podniesione w sprawie bez konieczności wyznaczania rozprawy.

JEŚLI KOMISJA UZNA, ŻE PRACODAWCA DOPUŚCIŁ SIĘ NARUSZENIA, CZY MOŻE ON TRAFIĆ DO WIĘZIENIA?

Nie. Ustawa o prawach człowieka nie przewiduje sankcji karnych za naruszenia.

CZY POWÓD MAJĄCY PRZEWAŻAJĄCE DOWODY W SPRAWIE O ZATRUDNIENIE ZAWSZE BĘDZIE UPRAWNIONY DO PRZYWRÓCENIA DO PRACY I PEŁNEGO WYNAGRODZENIA?

Nie, uznaje się, że skarżącemu mającemu przewagę dowodową przysługuje takie zwolnienie, ale Komisja może uznać, że w pewnych okolicznościach przywrócenie do pracy lub odpłatność byłaby niewłaściwa. Na przykład: przywrócenie do pracy byłoby niestosowne w przypadku byłego policjanta, który po odejściu z policji, został skazany za włamanie. Wynagrodzenie za zwłokę może być nieodpowiednie przez jakikolwiek okres czasu po rozwiązaniu stosunku pracy, podczas którego powód nie mógł pracować z powodu choroby lub urazu.